

MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE
ȘCOALA DOCTORALĂ *STUDIUL ARTELOR ȘI CULTUROLOGIE*

APROB:

Doctor în studiul artelor,
Profesor universitar

Svetlana BADRAJAN

Director Școală doctorală *Studiul*
artelor și culturologie

APROB:

Doctor în studiul artelor,
Profesor universitar

Tatiana BEREZOVICOVA

Președinte al Consiliului Științific al
AMTAP

Proces verbal nr. 21 din 19.05.2025

CURRICULUM

la disciplina

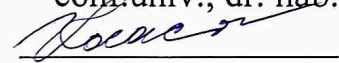
**Metode avansate de cercetare în
teoria și istoria artelor plastice**

ciclul III de studii universitare (Doctorat)

Domeniul de formare profesională:	65. <i>Studiul artelor și culturologie</i> 651. <i>Arte vizuale</i>
Programul de studiu:	651.01 <i>Teoria și istoria artelor plastice (cercetare)</i>
Forma de învățământ:	(cu frecvență/ cu frecvență redusă)

Autor:

Victoria Rocaciuc,
conf.univ., dr. hab.

(semnătura)

Chișinău, 2025

CUPRINS

I.	Preliminarii	2
II.	Repere conceptuale	2
III.	Competențe generale ale disciplinei	3
IV.	Competențe specifice ale disciplinei	3
V.	Administrarea disciplinei	4
VI.	Unități tematice și repartizarea orientativă a orelor	4
VII.	Obiectivele de referință și unități tematice	5
VIII.	Organizarea lucrului individual al studentului	10
IX.	Evaluarea disciplinei	11
X.	Bibliografie	12

I. PRELIMINARII

Metode avansate de cercetare în teoria și istoria artelor plastice este un curs teoretic destinat doctoranzilor din cadrul ciclului III, Școala Doctorală *Studiul Artelor și Culturologie*. Cursul este prevăzut pentru 8 ore de contact direct și face parte din proiectele de studii doctorale.

Această disciplină are un rol informativ, oferind doctoranzilor informații despre tendințele actuale din domeniul cercetării, aspectele transdisciplinare ale artei, morfologia, iconografia, mediile și tehnicile artistice moderne și contemporane, precum și despre teoriile artei moderne și postmoderne europene. Totodată, are și un rol formativ, contribuind la dezvoltarea unor atitudini perceptive și creatoare, prin educarea gândirii analitice, a gustului estetic și a capacității de analiză și judecată de valoare.

Cursul își propune să ofere doctoranzilor o perspectivă asupra dinamicii sistemelor teoretice și științifice aplicate în analiza formelor artistice de-a lungul diferitelor etape ale artei, cu accent pe limbaje, tipologii și relația acestora cu exigențele culturale și tehnologice ale modernității europene. De asemenea, sunt punctate cele mai importante aspecte teoretice ale artei, dintr-o perspectivă ierarhică, morfologică și hermeneutică etc.

Procesul didactic va include metode precum:

- Prelegerea magistrală, prelegerea cu oponent, seminarul-dezbateri;
- Conversația, problematizarea, studiul de caz și discuția ghidată;
- Jocul didactic, brainstormingul, exersarea și analiza;
- Audierea, vizualizarea și lucrul în echipă.

Cursul promovează atât competențele digitale de bază, cât și cele avansate. Doctoranzii își vor perfecționa cunoștințele și vor demonstra capacități de cercetare prin elaborarea de proiecte individuale și de echipă. Acestea vor fi prezentate sub diverse forme: prezentări PPT, comentarii, minieseururi, postere, studii de caz și teste de evaluare.

Având în vedere posibilitatea desfășurării studiilor în format hibrid, studenților li se recomandă utilizarea internetului și a platformelor educaționale precum: Google Classroom, Google Arts & Culture, Internet Archive, Google Podcasts, Padlet, LearningApps, Canva, Wakelet, Google Forms, Quizziz etc.

Limba de instruire: Română

Scopul cursului

Scopul principal al cursului *Metode avansate de cercetare în teoria și istoria artelor plastice* constă în dezvoltarea competențelor teoretico-analitice ale doctoranzilor, esențiale pentru cercetarea limbajului și a formelor de manifestare artistică, atât vechi, cât și contemporane. Cursul urmărește formarea unei viziuni de ansamblu asupra evoluției stilurilor și curentelor artistice și teoretice, precum și familiarizarea cu biografiile și lucrările unor teoreticieni, critici de artă și curatori de renume. Astfel, obiectivele principale ale cursului includ:

- Cunoașterea diferitelor concepte teoretice dezvoltate de-a lungul secolelor;
- Familiarizarea cu metodele de cercetare a fenomenelor artistice, care permit obținerea de noi cunoștințe în domeniul artelor plastice.

Cursul este destinat doctoranzilor în domeniul științific 651.01 – *Teoria și istoria artelor plastice (cercetare)* și include atât lecții teoretice, cât și seminare, în cadrul cărora doctoranzii vor prezenta referate pe teme stabilite de comun acord cu titularul cursului.

II. REPERE CONCEPTUALE

Metode avansate de cercetare în teoria și istoria artelor plastice reprezintă o disciplină științifică complexă, orientată spre investigarea fenomenelor din domeniul artelor plastice în întreaga lor diversitate. Cunoașterea, înțelegerea și aprecierea obiectivă a acestora necesită o abordare holistică, bazată pe cunoștințe solide nu doar în istoria și teoria artelor plastice, ci și în domenii conexe, precum istoria culturii, estetica (filosofia artelor) și istoria artelor, semiotica, semiologia, hermeneutica etc. În plus, aplicarea unor metode variate de cercetare a artelor plastice în contextul culturii artistice generale contribuie la integrarea acestei discipline în cadrul științelor umaniste, presupunând un nivel înalt de cultură științifică și artistică.

Totodată, *Metode avansate de cercetare în teoria și istoria artelor plastice* este o disciplină specifică, care, prin natura obiectului său de studiu, trebuie să respecte nu doar rigorile științifice, ci și să recurgă la metode de cunoaștere proprii artei. Activitatea de cercetare în acest domeniu presupune un demers atât științific, cât și artistic, iar investigarea fenomenelor vizuale implică o îmbinare între analiza teoretică și percepția sensibilă a creației plastice.

O cercetare avansată a fenomenelor artistice presupune utilizarea unor metode specifice, deoarece tipul de cunoștințe dobândite este strâns legat de metodologia aplicată. Astfel, formarea unui specialist în acest domeniu înseamnă, în primul rând, dotarea acestuia cu un set de metode eficiente, necesare unei investigații complexe și multidisciplinare a obiectului de studiu. Din acest motiv, cunoașterea metodologiei de cercetare este o componentă esențială a pregătirii viitorului cercetător în domeniul artelor plastice.

Pentru o orientare corectă în cadrul disciplinei *Metode avansate de cercetare în teoria și istoria artelor plastice*, este absolut necesară familiarizarea cu realizările trecutului. Studiul istoriei esteticii și al teoriei artelor plastice oferă acces la viziunile, teoriile, metodele și conceptele elaborate de-a lungul timpului de către diverși cercetători. Aceste cunoștințe contribuie la formarea solidă a specialistului, oferind un fundament teoretic consistent, esențial în procesul de elaborare a unor teze de doctorat riguroase și inovatoare.

III. COMPETENȚE GENERALE ALE DISCIPLINEI

Competențe profesionale:

CP1. Acumularea cunoștințelor teoretice și istorice în domeniul filosofiei artelor sau esteticii și metodologiei științifice, precum și aplicarea lor în cercetarea artelor plastice.

CP2. Selectarea metodelor adecvate care ar corespunde naturii obiectului cercetat și ar asigura obținerea unor cunoștințe veridice și rezultate eficiente.

CP3. Identificarea și utilizarea tehnologiilor moderne de informare în domeniul cercetării artelor plastice și decorative.

CP4. Aplicarea cunoștințelor fundamentale și aplicative din domeniul cercetării metodelor avansate de cercetare în teoria și istoria artelor plastice la cercetarea fenomenelor artistice.

CP5. Valorificarea propriilor cunoștințe și abilități analitice în elaborarea, promovarea și soluționarea sarcinilor științifice și de creație.

CP6. Realizarea și susținerea publică a tezei de doctor, aplicând toate cunoștințele și abilitățile acumulate în procesul de studii.

Competențe transversale:

CT1. Proiectarea, organizarea și desfășurarea procesului de cercetare, aplicând cunoștințele și

abilitățile acumulate în cadrul studiilor anterioare.

CT2. Aplicarea deprinderilor de activitate eficientă de sine stătătoare și în echipă în scopul autoperfecționării și adaptabilității la cerințele pieței muncii.

CT3. Autoevaluarea obiectivă și identificarea oportunităților de formare continuă pe tot parcursul vieții.

IV. COMPETENȚE SPECIFICE ALE DISCIPLINEI

Prin studierea disciplinei studenții doctoranzi vor fi capabili la nivel de:

1. Cunoaștere și înțelegere:

- ✓ Să conștientizeze importanța cunoașterii metodologiei științifice și a istoriei artelor plastice;
- ✓ Să conștientizeze rolul metodologiei în procesul cercetării științifice;
- ✓ Să înțeleagă și să interpreteze critic conceptele științifice emise în diverse epoci istorice;

2. Aplicare:

- ✓ Să cunoască și să aplice diferite metode de cercetare a artelor plastice;
- ✓ Să se orienteze în literatura de specialitate în domeniul metodologiei cercetării artelor plastice;
- ✓ Să identifice și să compare diferite metode de cercetare a fenomenelor artistice;
- ✓ Să cunoască și să aprecieze adecvat ideile și conceptele teoretice și estetice în domeniul artelor plastice;
- ✓ Să selecteze și să aplice metodelor eficiente pentru studierea creației plastice și decorative;

3. Integrare:

- ✓ Să utilizeze metodele științifice elaborate în cercetarea artelor plastice universale în procesul scrierii tezelor de doctorat;
- ✓ Să utilizeze cunoștințele acumulate din examinarea diferitelor concepte științifice pentru interpretarea și aprecierea corectă a fenomenelor examinate în teze;
- ✓ Să integreze cunoștințele teoretice în domeniul metodologiei și istoriei artelor plastice cu abilitățile practice de analiză a operelor de artă.

V. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Studii cu frecvență

Codul disciplinei	Anul de studii	Semestru	Total ore			Nr. de ore pe tipuri de activități*				Forma de evaluare	Nr. EC TS	Responsabil pe disciplină
			Total	Contact direct	Studiu Individual	C	S	L/P	I			
F.02.O.006	I	2	210	30	180	1	1			Examen	7	Rocaciuc V.
Total pe disciplină			210	30	180	1	1				7	

Studii cu frecvență redusă

Codul disciplinei	Anul de studii	Semestru	Total ore			Nr. de ore pe tipuri de activități*				Forma de evaluare	Nr. EC TS	Responsabil pe disciplină
			Total	Contact direct	Studiu individual	C	S	L/P	I			

F.02.O. 006	I	1	210	8	202	1	1			Exame n	7	Rocaciuc V.
Total pe disciplin ă			210	8	202	1	1				7	

Notă *: C = curs, S = seminar, L = ore de laborator, practice, I – ore individuale asistate de profesor.

VI. UNITĂȚI TEMATICE ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR*

Nr.	Unități tematice	Numărul de ore					
		Contact direct				Studiu individ.	Total
		C	S	P/L	I		
	Anul I, semestrul 2						
1.	Introducere în metodologia studiului artelor plastice	1	1			20	22
2.	Metodologia studiului istoric al artelor plastice	2	2			20	24
3.	Fundamentele filosofice ale artelor plastice	2	2			20	24
4.	Reflecția despre artă în Evul Mediu și Renaștere	2	2			20	24
5.	Știința despre artă în Clasicism și Iluminism	2	2			20	24
6.	Metodologia artelor plastice în secolul XIX	2	2			20	24
7.	Metodologia artelor plastice în secolul XX	2	2			30	34
8.	Metode avansate de cercetare în artele plastice în secolul XXI	2	2			30	34
	TOTAL	15	15			180	210

*Nr. de ore este indicat pentru studiile cu frecvență.

Nr.	Unități tematice	Numărul de ore					
		Contact direct				Studiu individ.	Total
		C	S	P/L	I		
	Anul I, semestrul 1						
1.	Introducere în metodologia studiului artelor plastice. Metodologia studiului istoric al artelor plastice.	1	1			50	22
2.	Fundamentele filosofice ale artelor plastice. Reflecția despre artă în Evul Mediu și Renaștere.	1	1			50	22
3.	Știința despre artă în Clasicism și Iluminism. Metodologia artelor plastice în secolul XIX.	1	1			51	53
4.	Metodologia artelor plastice în secolul XX. Metode avansate de cercetare în artele plastice în secolul XXI.	1	1			51	53
		4	4			202	210

*Nr. de ore este indicat pentru studiile cu frecvență redusă.

VII. OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ ȘI UNITĂȚI TEMATICE

Nr.	Obiectivele de referință	Unități tematice
	Explicarea deosebirilor între metodă și metodologie. Înțelegerea specificului metodologiei sistematice. Cunoașterea metodelor filosofice, științifice și artistice.	<u>Tema 1. Introducere în metodologia studiului artelor plastice</u> Studiul artelor plastice implică o abordare metodologică complexă, bazată pe principii filosofice și științifice. În acest context, este esențială clarificarea noțiunii de metodă, a etimologiei și definiției acesteia, precum și a structurii metodologice utilizate în domeniul artelor vizuale. 1. Noțiunea filosofică de metodă Metoda, ca instrument fundamental al cunoașterii, are rădăcini filosofice profunde. Etimologic, termenul derivă din grecescul <i>methodos</i>, care desemnează un „drum” sau „cale” spre atingerea unui scop. În sens științific, metoda reprezintă un ansamblu sistematic de procedee utilizate pentru investigarea realității și obținerea cunoașterii. 2. Metodologia sistematică Metodologia este disciplina care studiază principiile, structurile și strategiile de cercetare aplicabile într-un anumit domeniu. În cadrul artelor plastice, aceasta include atât metode general-filosofice și științifice, cât și metode specifice domeniului artistic. 3. Metode general-științifice și aplicabilitatea lor în studiul artelor plastice Metodele general-științifice, precum metoda sistemică, analiza structurală sau abordările hermeneutice, oferă instrumente utile pentru examinarea operelor de artă. Deși unele metode au fost inițial dezvoltate în cadrul altor discipline, ele pot fi adaptate pentru interpretarea și înțelegerea fenomenelor artistice. 4. Metodologia specific artistică În cadrul artelor plastice, metodologia se bazează pe trei direcții fundamentale: • Ontologia artelor plastice, care explorează natura și existența artei vizuale; • Gnoseologia studiului artelor plastice, care analizează procesul de cunoaștere și înțelegere a artei; • Axiologia artelor plastice, care investighează valorile estetice și culturale asociate creației artistice. 5. Pluralismul metodologic Artele plastice contemporane sunt caracterizate

		prin diversitate stilistică și conceptuală, ceea ce impune utilizarea unei game variate de metode de investigare. Pluralismul metodologic reflectă complexitatea fenomenului artistic și permite o înțelegere nuanțată a operelor de artă, integrând atât abordări tradiționale, cât și perspective inovatoare.
	Înțelegerea specificului metodologiei istorice. Conștientizarea diferențelor între evoluție și revoluție. Înțelegerea fenomenelor tradiție și inovație. Cunoașterea metodelor istorice de investigare a artelor plastice.	<u>Tema 2. Metodologia studiului istoric al artelor plastice</u> Metoda istorică constituie unul dintre instrumentele esențiale ale cercetării în domeniul artelor plastice, permițând analiza evoluției fenomenelor artistice în cadrul proceselor culturale complexe. Aceasta facilitează înțelegerea etapelor evolutive și revoluționare din dezvoltarea artelor vizuale, identificând perioadele de acumulare cantitativă și transformare calitativă în creația artistică. Dinamica tradiției și inovației în artele plastice Interacțiunea dintre tradiție și inovație joacă un rol fundamental în dezvoltarea artelor plastice. Pe parcursul istoriei, ideile artistice au fost supuse unui proces continuu de reinterpretare și reînnoire, dictat de necesitatea adaptării la noile realități culturale și estetice. Această dinamică determină un parcurs evolutiv în formă de spirală, caracterizat prin alternanța dintre tendințe conservatoare și curente inovatoare. Pluralismul stilistic și diversitatea fenomenelor artistice Artele plastice se caracterizează printr-un pluralism stilistic manifestat prin coexistența unor direcții diverse, adesea contradictorii, dar complementare. Acest fenomen reflectă atât influențele epocilor anterioare, cât și tendințele specifice contextului socio-cultural contemporan. În acest sens, studiul straturilor istorice ale artei plastice și actualizarea lor permanentă contribuie la o înțelegere mai profundă a dinamicii vizuale și conceptuale a operelor de artă. Istorismul și interpretarea operelor de artă Cercetarea operelor din epocile anterioare reprezintă o formă de dialog istoric, permițând corelarea între tendințele trecutului și manifestările artistice actuale. Dezvoltarea artelor plastice nu a fost uniformă, ci a urmat un traseu marcat de transformări radicale, influențate atât de factori obiectivi (sociali, economici, politici), cât și de factori subiectivi (opțiuni stilistice individuale, viziuni estetice inovatoare).

	Metode istorice aplicate în cercetarea artelor plastice În cadrul investigării istorice a artelor plastice, se utilizează multiple metode de cercetare, printre care: • Metoda comparativ-istorică, aplicată în analiza influențelor reciproce între diferite culturi artistice, evidențiind asemănările și deosebirile dintre ele; • Metoda istorico-sistemică, care permite înțelegerea fenomenelor artistice prin prisma relațiilor lor interne și a interacțiunii cu alte domenii ale culturii; • Corelarea metodelor inductive și deductive, esențială pentru construirea unei imagini coerente asupra dezvoltării artelor plastice; • Sincronia și diacronia istorică, prin care se analizează simultaneitatea fenomenelor artistice într-o anumită perioadă, respectiv evoluția lor în timp. Pluralismul metodologic oferă un cadru de cercetare unitar, asigurând o abordare integrată a fenomenelor artistice și contribuind la consolidarea științei artei în general.
Cunoașterea principalelor preocupări teoretice ale științei despre artă în Antichitate. Înțelegerea conceptelor fundamentale ale teoriei artelor grecești. Cunoașterea principalilor exponenți ai gândirii artistice din Antichitate.	<u>Tema 3. Fundamentele filosofice ale artelor plastice</u> Studiul artei în Antichitate începe cu analiza concepțiilor grecești despre frumos și creația artistică. Încă din mitologie, zeii erau considerați surse ale creativității, manifestându-se prin poeți și artiști. Filosofia timpurie a acordat inițial puțină atenție esteticii, exceptând pitagoreismul, care vedea frumusețea ca expresie a ordinii cosmice, iar artistul – ca intermediar al acesteia. Această viziune a stat la baza „teoriei mimetice a artei”, ce impunea imitarea realității armonioase. Un punct de cotitură îl reprezintă Platon, care subordonează arta rațiunii, criticând-o ca o activitate secundară, capabilă doar de influență negativă asupra sufletului, motiv pentru care propune controlul ei de către conducătorii-filozofi ai statului ideal. Aristotel atenuează această viziune, recunoscând rolul formativ al artei, dar o plasează totuși sub nivelul cunoașterii științifice și filosofice. Neoplatonismul, ultima mare sinteză filosofică antică, marchează tranziția spre viziunea creștină, unde arta devine un mijloc de acces la realitatea transcendentă, iar frumusețea – o reflexie a Unului în sufletul uman.

	Înțelegerea conceptelor fundamentale ale teoriei artei medievale. Cunoașterea principalilor exponenți ai gândirii despre artă din Evul Mediu. Înțelegerea conceptelor fundamentale ale teoriei despre artă renașcentistă. Cunoașterea principalilor exponenți ai gândirii artistice din Renaștere.	<u>Tema 4. Reflecția despre artă în Evul Mediu și Renaștere</u> Afirmația creștinismului, în opoziție cu Antichitatea, a dus la respingerea inițială a artei și frumuseții ca valori autonome. Totuși, civilizația medievală a revenit la reflecția estetică, fără a dezvolta o teorie coerentă. Frumusețea era percepută ambivalent: fie ca reflex divin, fie ca ispită lumească. Arta, considerată inferioară teologiei, oscila între a fi imitație a creației divine, rivalitate cu aceasta sau simplu mijloc didactic. Prin simbolism, căuta să reveleze lumea spirituală, dar rămânea sub suspiciunea de a substitui realitatea transcendentă. Benvenuto Cellini (1500–1571), sculptor, orfevrier și scriitor renașcentist, a consolidat viziunea umanistă asupra artistului, văzut nu doar ca un meșteșugar, ci ca un geniu creativ. În „Autobiografia” sa, Cellini subliniază statutul superior al artistului, comparându-se cu prinții și nobilii epocii. El credea că artistul nu doar imită natura, ci o depășește, prin perfecțiunea formelor și expresivității sale, așa cum se observă în lucrările sale celebre, precum <i>Perseu cu capul Meduzei</i>. În această viziune, alături de teoreticieni precum Leon Battista Alberti și Giorgio Vasari, Cellini contribuie la promovarea artistului ca o figură excepțională, capabilă să creeze opere comparabile cu actul divin al creației. Astfel, Renașterea redefinește statutul artistului, acordându-i o importanță similară celor mai înalți învățați și conducători ai vremii.
	Cunoașterea direcțiilor științei despre artă și înțelegerea conceptelor fundamentale ale teoriei artelor din clasicism. Cunoașterea principalilor exponenți ai gândirii artistice din sec. XVII. Înțelegerea caracterului rațional al cunoașterii științifice din Epoca Iluminismului și reflectarea lui în istoria artelor plastice.	<u>Tema 5. Știința despre artă în Clasicism și Iluminism</u> În perioada clasicismului, gândirea estetică a fost marcată de încercarea de a crea o „teorie științifică” a artei, influențată de succesul științei naturale și de viziunea asupra artei ca activitate rațională și morală. În acest context, teoreticieni precum Nicolas Boileau au promovat o artă clară și echilibrată, subliniind importanța respectării regulilor și imitării modelelor antice. În lucrarea sa „L'Art poétique”, Boileau definește principiile poeziei clasice, accentuând claritatea, simplitatea și raționalitatea. Astfel, clasicismul promovează un „algorithm” universal al creației, în care artistul trebuie să urmeze norme rigide pentru a atinge excelența. De asemenea, antichitatea

		rămâne un model, deși încep să apară primele încercări de a submina autoritatea acesteia. estetica clasicismului a fost revitalizată în perioada Iluminismului, cu accent pe educarea unui nou om și restructurarea rațională a societății. Însă Iluminismul a început o revizuire a principiilor clasicismului, recunoscând limitele acestuia. În Anglia, filosofia sensualistă a pus accent pe apelul la simțurile publicului (John Locke, David Hume), în Franța, clasicismul a devenit revoluționar (Jean-Jacques Rousseau), iar în Germania, gândirea teoretică a extins limitele regulilor tradiționale (Gotthold Ephraim Lessing). Teatrul a jucat un rol esențial în diseminarea ideilor iluministe, promovând moralitatea și rațiunea. Iluministii, precum Voltaire și Diderot, au scris despre teatru, consolidând fundamentul teoriei teatrale.
	Înțelegerea principiilor estetice ale Romantismului. Cunoașterea principalilor exponenți ai științei despre artă din sec.XIX. Conștientizarea rolului personalității în istoria artelor plastice.	<u>Tema 6. Metodologia artelor plastice în secolul XIX</u> Estetica romantică a apărut ca o reacție și o rebeliune împotriva clasicismului, promovând drepturile individului, sentimentele și pasiunile, și înlocuind cultul rațiunii cu adorația pentru natura și cultura Orientului. În Germania, romantismul a devenit o luptă pentru cultura națională, iar romantici precum frații Grimm s-au concentrat pe mitologia germanică. În Franța, romantismul a fost asociat cu revoluția și lupta împotriva tradițiilor învechite, iar autori ca Victor Hugo au fost pe baricade. În Anglia, romantismul a fost mai complex, combinând mistica lui William Blake cu patosul revoluționar al lui Percy Bysshe Shelley, dar a fost remarcabil pentru viziunea sa asupra naturii, ca un întreg viu, demn de venerare. La mijlocul secolului XIX, formarea științelor umaniste și răspândirea filosofiei socialiste și pozitive au stimulat proiectele de artă legate de știință. Pentru pozitivistii și socialiști, arta este atât un produs al dezvoltării sociale, cât și un instrument de transformare a acesteia. Arta trebuie să urmeze legile sociale și să contribuie la cunoașterea acestora. Astfel, a apărut estetica naturalistă, promovată în special în Franța. Artiștii naturalisti, precum Émile Zola, vedeau arta ca un mod de analiză obiectivă a vieții sociale, care descoperă legile ascunse ale acesteia. Zola compara activitatea artistului cu cea a unui savant, care adună

		material, extrage tipuri reprezentative și dezvăluie cauzele sociale. În Rusia, N. G. Cernîșevski a dezvoltat „estetica realismului” sau „estetica vieții”, susținând că arta trebuie să reflecte realitatea, considerând-o superioară oricărui fenomen artistic.
	Cunoașterea principalilor exponenți ai realismului socialist și ai formalismului. Conștientizarea deosebiriilor între teorie, istorie și critică artelor plastice.	<u>Tema 7. Metodologia artelor plastice în secolul XX</u> Metodologia artelor plastice în secolul XX a fost marcată de o diversificare semnificativă a curentelor artistice și teoreticienilor care le-au susținut. În această perioadă, arta a evoluat nu doar din punct de vedere stilistic, dar și în modul în care a fost înțeleasă și analizată. Mișcările artistice au variat de la impresionismul și expresionismul timpurii, la curente inovatoare precum cubismul lui Picasso și Braque, futurismul, dadaismul, suprarealismul influențat de Freud, și până la abstracționismul lui Kandinsky și Pollock, toate având propriile metodologii. Interdisciplinaritatea a fost esențială, arta integrând teorii din psihologie, sociologie și filosofie. Roland Barthes și Michel Foucault au aplicat teoria structuralistă, sugerând că arta poate fi „decodificată” pentru a înțelege structurile de putere și culturale. Formalismele, susținute de teoreticianul Clement Greenberg, au analizat arta din perspectiva formei pure, culorii și compoziției, în timp ce Marxismul a influențat interpretările socio-economice ale artei. În paralel, Joseph Kosuth și Marcel Duchamp au provocat ideea de „artă” ca obiect fizic, subliniind conceptul și critica instituțională. Postmodernismul, ca reacție la modernism, a respins ideea unui limbaj universal al artei și a promovat experimente cu ironie, pastiche și referințe culturale multiple, subliniind rolul artei ca discurs critic al convențiilor sociale și politice.
	Conștientizarea impactului tehnologiilor avansate asupra artelor plastice și cercetării acestora. Cunoașterea sistemelor teoretice ale principalilor exponenți ai științei artelor din sec.XXI	<u>Tema 8. Metode avansate de cercetare în artele plastice în secolul XXI</u> Cercetarea în artele plastice în secolul XXI s-a diversificat datorită progresului tehnologic și interdisciplinarității, combinând metode tradiționale cu abordări inovatoare din domenii precum știința datelor, filozofia postmodernă și noile media. Analiza semiotică și hermeneutica vizuală. Inspirată de lucrările lui Roland Barthes și

		Umberto Eco, semiotica vizuală oferă metode pentru interpretarea simbolurilor și codurilor culturale din operele de artă. Hermeneutica, dezvoltată de Hans-Georg Gadamer, contribuie la înțelegerea profundă a contextului istoric și filosofic al artei contemporane. Cercetarea bazată pe practică (Practice-Based Research – PBR) Un concept central în metodologia modernă, susținut de teoreticieni precum Graeme Sullivan, PBR pune accent pe procesul artistic ca metodă de cercetare, unde cunoașterea emergentă este generată prin experimentare și reflexie asupra propriului act creativ. Tehnologii digitale și analiza big data. Metode avansate de analiză vizuală, precum inteligența artificială și algoritmi de machine learning, sunt utilizate pentru a studia tiparele stilistice și compoziționale în artă. Lev Manovich, pionier al analizei digitale în artă, a dezvoltat concepte privind „cultura vizuală calculată” și impactul noilor media asupra creației artistice. Metode fenomenologice în estetica vizuală Inspirată de gândirea lui Maurice Merleau-Ponty, fenomenologia artei analizează experiența directă a privitorului, punând accent pe corporalitate și percepția subiectivă a formelor artistice. Cercetarea artistică în relație cu studiile culturale și critica instituțională. Influențată de Michel Foucault și Pierre Bourdieu, această abordare investighează puterea instituțiilor de artă și modul în care acestea influențează producția și recepția artistică în epoca globalizării. Metode eco-estetice și arta sustenabilă. În contextul crizei climatice, cercetători precum Timothy Morton și Bruno Latour explorează relația dintre artă și ecologie, promovând practici artistice care subliniază impactul uman asupra mediului.
--	--	--

VIII. ORGANIZAREA LUCRULUI INDIVIDUAL AL STUDENTULUI-DOCTORAND

<i>Nr.</i>	<i>Unități tematice</i>	<i>Lucrul individual al studenților</i>	<i>Ore</i>
1.	Introducere în metodologia studiului artelor plastice	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Metodele general științifice și aplicarea lor în procesul de studierea artelor plastice. Noțiunea de cercetare științifică ca formă specifică de activitate. Definiția „cercetării științifice”, procesul cercetării științifice. Cercetări teoretice și empirice. Formularea temei de cercetare, stabilirea scopului, obiectului și subiectului, relevanței, ipotezei cercetării în funcție de tematica dată.	20

2.	Metodologia studiului istoric al artelor plastice	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Metoda comparativ-istorică și aplicarea ei în cercetarea legăturilor artistice internaționale, a asemănărilor și deosebirilor în culturile artistice ale diferitelor țări. Noțiunea de cunoaștere științifică. Investigația datelor științifice, a cercetărilor teoretice conform tematicii stabilite. Selecția surselor de informație.	20
3.	Fundamentele filosofice ale artelor plastice	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Analiza ideilor lui Pitagora, Platon, Aristotel, Plotin, Xenophon, Cicero, Vitruvius, Longinus.	20
4.	Reflecția despre artă în Evul Mediu și Renaștere	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Sfântul Augustin, Boethius, Toma d'Aquino, Pseudo-Dionisie Areopagitul, Johannes Scotus Eriugena, Leon Battista Alberti, Filippo Brunelleschi, Giorgio Vasari, Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti, Raphael, Albrecht Dürer, Piero della Francesca, Benedetto Varchi.	20
5.	Știința despre artă în Clasicism și Iluminism	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Johann Joachim Winckelmann – considerat părintele istoriei artei și al esteticii neoclase, a influențat profund romantismul prin studiile sale asupra artei antice. Friedrich Schlegel – unul dintre primii teoreticieni ai romantismului, a susținut ideea artei ca expresie a individualității și a fanteziei. Georg Wilhelm Friedrich Hegel – a dezvoltat o teorie filosofică despre artă, văzând-o ca o expresie a Spiritului Absolut și ca o etapă în dezvoltarea conștiinței umane. John Ruskin – critic de artă englez care a susținut legătura dintre artă, moralitate și natură, influențând realismul și prerafaeliții. Charles Baudelaire – poet și critic de artă francez, a fost un susținător al modernității în artă și a jucat un rol esențial în tranziția de la romantism la simbolism. Hippolyte Taine – istoric și critic de artă francez, care a aplicat metode științifice în analiza artei, dezvoltând teoria determinismului artistic (contextul social și istoric influențează creația artistică). Émile Littré – filosof pozitivist, a influențat estetica naturalistă prin aplicarea teoriilor lui Auguste Comte în domeniul artelor. Gustave Courbet a fost și un teoretician al	20

		realismului, promovând ideea că arta trebuie să reflecte realitatea fără idealizări.	
6.	Metodologia artelor plastice în secolul XIX	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Émile Zola, N. G. Cernîșevski, Roland Barthes, Michel Foucault, Clement Greenberg, Joseph Kosuth, Marcel Duchamp.	20
7.	Metodologia artelor plastice în secolul XX	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Roland Barthes, Michel Foucault, Clement Greenberg, Joseph Kosuth, Marcel Duchamp etc.	30
8.	Metode avansate de cercetare în artele plastice în secolul XXI	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Esteticieni și filosofi ai artei sec. XXI: Hans-Georg Gadamer – hermeneutică și filozofia artei, Maurice Merleau-Ponty – fenomenologie și percepția artistică, Michel Foucault – analiza discursului și puterea în instituțiile artistice, Pierre Bourdieu – sociologia artei și habitus-ul cultural; teoreticieni ai semioticii și analizei culturale: Roland Barthes – semiotică și interpretarea imaginilor, Umberto Eco – semiotică și teoria receptării; teoreticieni ai artei și noilor media: Graeme Sullivan – cercetare bazată pe practică în artă, Lev Manovich – analiza digitală a imaginilor și cultura vizuală computațională; teoreticieni ai ecologiei și artei: Timothy Morton – ecocritică și estetica ecologică, Bruno Latour – actor-network theory și relația dintre artă, știință și tehnologie.	
Total ore:			180

IX. EVALUAREA DISCIPLINEI

1. Tipurile, modalități și forme de evaluare

<i>Tipul evaluării</i>	<i>Perioada evaluării</i>	<i>Modalități și forme de evaluare</i>	<i>Ponderea din nota finală</i>
Evaluarea curentă	Pe parcursul semestrului	Evaluare orală: răspunsuri la seminare	60 %
Evaluarea periodică	Testul în săptămâna 7 Evaluarea mixtă în săptămâna 14	Evaluare scrisă: test Evaluare mixtă: prezentarea referatului și bibliografiei la tema cercetării cu comentarii	
Evaluarea semestrială	În perioada sesiunii	Evaluare scrisă: test	40 %

2. Criteriile de apreciere a cunoștințelor/deprinderilor

Notă	Pentru a obține o notă respectivă studentul trebuie:
10 (A)	să cunoască la perfecție materialul teoretic, să realizeze fără greșeli testul să participe activ la toate seminarele, să prezinte referatul și bibliografia
9 (B)	să cunoască bine materialul teoretic, să realizeze testul cu greșeli ne semnificative și să participe la toate seminarii, să prezinte referatul și bibliografia
8 (C)	să cunoască suficient de bine materialul teoretic, să realizeze testul cu anumite greșeli și să participe la trei seminare, să prezinte referatul și bibliografia
7 (D)	să cunoască suficient materialul teoretic, să realizeze la nivel satisfăcător testul și să participe la cel puțin două din seminare, să prezinte referatul și bibliografia
6 (E)	să cunoască satisfăcător materialul teoretic, să realizeze testul cu mai multe greșeli, să participe la cel puțin unul din seminare, să prezinte referatul și bibliografia
5 (E)	să cunoască la un nivel minim materialul teoretic și să realizeze testul cu mai multe greșeli, să prezinte referatul și bibliografia
4 (FX)	să cunoască la un nivel minim materialul teoretic, să realizeze testul final cu foarte multe greșeli, să nu prezinte referatul și bibliografia
3, 2, 1 (F)	să nu cunoască deloc materialul teoretic, să nu realizeze testul final, să nu prezinte referatul și bibliografia

X. BIBLIOGRAFIE

I. Obligatorie

1. Achim I., Achiței Gh., Breazu M., Șuteu V. Dicționar de estetică generală. București: Editura Politică, 1972, 398 p.
2. Adam J.-M., Revaz F. Analiza povestirii. Iași: Institutul European, 1999, 120 p. ISBN 973-586-146-1
3. Andreeescu A. Arta cărții (Cartea românească în secolele XVI-XVII). Ilustrație și ornament în cartea veche românească de până la Vasile Lupu și Matei Basarab. București: Integral, 1997, 174 p. (75 p. cu il.) ISBN 973-98272-0-9
4. Andrei P. Filosofia valorii. București: Fundația Regele Mihai I, 1945, 238 p.
5. Art history and emergency: crises in the visual arts and humanities / Ed. by D. Breslin, D. English. – Williamstown: Sterling and Francine Clark Art Institute, 2016. – 148 c.
6. Art History and Visual Studies in Europe: Transnational Discourses and National Frameworks. By Matthew Rampley, Thierry Lenain, Hubert Locher, Andrea Pinotti, Charlotte Schoell-Glass, and C.J.M. Zijlmans / Brill's Studies on Art, Art History, and Intellectual History Ser. Brill Pubbl. Vol. 4. 1st. ed. 2014. Доступ: ProQuest e-library
7. Arta Moldovei, 1975–2005 : bibliografie [online]. Vol. 2. Chișinău: AȘM, 2013 [accesat 12 mar. 2016]. Disponibil:
<http://bsclupan.asm.md/src/userfiles/src/bibliografii/arta%20moldovei%20bibliografie%20vol2.pdf>

8. Artă și educație artistică [online]. In: Instrumentul Bibliometric Național. [accesat 11 febr. 2016]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_revista/57
9. Barthes R. Imperiul semnelor. Trad. Cistelecan A. Chișinău: Cartier, 2007. 118 p. ISBN 9789975794480
10. Bârlea O. Folclorul românesc. Volumul I, București: Meridiane, 1981, p. 147.
11. Belting H. Art History after Modernism. Chicago: The University of Chicago Press, 2003.
12. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Colecția „Moldavistica”. Plasticienii Moldovei. Biobibliografie. Gheorghe Vrabie. Alcătuitori: Svetlana Miron, Victoria Stanchevici. Resp. de ediție: Alexe Rău. Conducătorul seriei: Rodica Avasiloeaie. Chișinău, 2004, 204 p. ISBN 9975-9994-2-5
13. Bîrzu Z. Monumente sacre – opera de artă. Rit – mit – simbol. Iași, 3D Arte, 2007, 160 p. + il. ISBN 978-973-88352-8-7
14. Blaga L. Trilogia valorilor. București: Humanitas, 1996. ISBN 973-28-0664-8, 973-28-0665-6
15. Boboc A. Hermeneutică și ontologie. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1999, 128 p. ISBN 973-30-9457-9
16. Brigalda-Barbas E. Evoluția picturii de gen din Republica Moldova (1945-2000). Chișinău: Ed. Știința, 2002, 111 p.
17. Brigalda-Barbas E. Igor Vieru. Chișinău: ARC, 2006, 95 p. ISBN 978-9975-61-096-4
18. Brigharst R. The elements of tipographic style. Hartley and Marks Publishers; Fourth edition (January 15, 2013), 382 p.
19. Buzilă V. Arta tradițională din Republica Moldova. Chișinău: Editura Cartier, 2018, 270 p.
20. Calășnicov I. Leonid Grigorașenco. Album, seria „Maestri basarabeni din secolul XX”. Chișinău: ARC, 2004, 96 p. ISBN 978-9975-61-109-1
21. Carnap R. Introduction to Semantics. Published by Cambridge: Harvard University Press, 1942, 263 p.
22. Carnap R. Semnificație și necesitate. Un studiu de semiotică și logică modală. Cluj: Dacia, 1972, 325 p.
23. Cassirer E. Filosofia formelor simbolice. Pitești, Paralela 45, 2008. (III vol.). Vol. 1. Fenomenologia limbajului. traducere din limba germană de Adriana Cînta. 320 p.
24. Chifor A. Alegorii, simboluri și decorații în arta barocă orădeană. Oradea: Editura Muzeului Țării Crișurilor, 2011, 139 p. ISBN 978-973-7621-27-6
25. Chira G., Dușceac M., Gâscă M., Onjfreiciuc E., Chira M. Working Toghether. English as a major language. Student's book 10. Chișinău: ARC, 2012, 144 p. ISBN 9975-61-682-9

26. Ciobanu C. Câteva observații referitoare la raportul text-imagine în articularea picturii medievale. In: Muzeul Național de Artă al Moldovei, Culegerea de comunicări ale conferinței științifice anuale, edițiile 2013, 2014, Chișinău: Bons offices SRL, 2014, p.100-112.
27. Ciobanu C. Elena Karacencev. Chișinău: ARC, 2006, 48 p. il. ISBN 978-9975-61-419-1
28. Ciobanu C. Isai Cârmu. Magia cărții. Chișinău: ARC, 2019, 96 p. ISBN 978-9975-0-0320-9
29. Cirlot J.-E. A Dictionary of Symbols, Dover Publications, Mineola, N.Y., 2002, 400 p. (titlul original: Diccionario de simbolos tradicionales). ISBN 0-415-03649-6 (Print Edition)
30. Codoban, A. Comunicarea ca relaționare: virtualizarea identităților. În: A. Codoban, Imperiul comunicării, Ideea, Cluj, 2011.
31. Colescnic Iu. Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală”. Chișinău: Museum. Ghid enciclopedic, 2008, 272 p. ISBN 978-9975-906-27-2
32. Cosumov M. Teoria și metodologia cercetărilor științifice în educația artistică: Curs universitar / Marina Cosumov ; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Universitatea de Stat "Alec Russo" din Bălți, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, Catedra de Arte și Educație Artistică. – Bălți : S. n., 2020 (Tipogr. "Indigou Color"). – 133 p.
33. Creciun C. Metode și tehnici de cercetare. București: Editura Universitaria, 2015
34. De Man P. Semn și simbol în estetica lui Hegel. În: Ideea, artă+societate, nr. 29, 2008. Disponibil și pe Internet: <http://ideea.ro/revista/?articol=541&q=ro/node/40>.
35. De Solier R. Arta și imaginarul. Traducere de M. și L. Dimov. București: Meridiane, 1991, 384 p.
36. Döring A. K. Assessment of children's values: the development of a picture-based instrument: Inaug.-Diss... Münster: Westfälische Wilhelms-Univ., Fachbereich Psychologie, 2008. - XVIII, 159 p.
37. Dragnev L. Colaborări artistice internaționale. In: International Symposium. Creativity Technology Marketing, 2014, UTM. Disponibil online: http://repository.utm.md/bitstream/handle/5014/7090/Conf_CTM_2014_pg.36-40.pdf?sequence=1&isAllowed=y
38. Eco U. Cum se face o teză de licență. Pontica, 2000.
39. Eco U. Limitele interpretării. Traducere: Ștefania Mincu, Daniela Crăciun. Iași: Polirom, 2016, 314 p.
40. Eco U. Istoria frumuseții. Trad. Oana Sălișteanu. București: Enciclopedia RAO, 2005, 439 p. ISBN 973-717-022-9

41. Eco U. Istoria urâtului. Trad. Oana Sălișteanu, Amalia Cebăilă. București: Enciclopedia RAO, 2007, 454 p. ISBN 978-973-717-173-3
42. Eco U. Limitele interpretării. Traducere: Ștefania Mincu, Daniela Crăciun. Iași: Polirom, 2016, 314 p. ISBN 978-973-46-6243-2
43. Eldridge, R. An introduction to the philosophy of art. – 2nd ed. – Cambridge [etc.]: Cambridge University Press, 2014. – 312 c.
44. Enăchescu C. Tratat de teoria cercetării științifice. Iași: Editura Polirom, 2005.
45. Folkierski W. Între clasicism și romantism: studii despre estetica și esteticienii sec.XVIII. Vol.I, II. București, 1988.
46. Fonari V. Hermeneutica literară (Material didactic). Chișinău: CEP USM, 2007, 114 p.
47. Fonari V. Mitologie: suport de curs. Chișinău: Lexon-Prim, 2024. 147 p. ISBN 978-9975-173-11-7.
48. Fonari V. Hermeneutica mitului antic în poezia din Republica Moldova (1990-2010): Studiu monografic, consultant științific Mihai Cimpoi, Universitatea de Stat din Moldova. Chișinău: Epigraf, 2021 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”), 272 p. ISBN 978-9975-60-418-5
49. Francastel P. Realitatea figurativă. București: Meridiane, 1972, 540 p.
50. Gadamer H.G. – Wahrheit und Methode – Tübingen, 1963. Гадамер Г. Г. Истина и метод: основы философской герменевтики. Москва: Прогресс, 1988, 699 c.
51. Gavrillean B.T. Simboluri cu valențe magice. Teza de doctorat în arte vizuale. Universitatea de artă și design. Cluj-Napoca. Rezumat. 2011, 25 p. (Lucrarea poate fi consultată și din internet).
52. Gibson C. Cum să citim simbolurile. Introducere în semnificația simbolurilor în artă. București: Litera Internațional, 2010, 256 p. ISBN 978-973-675-716-7
53. Gombrich E.H. Art and illusion: a study in the psychology of pictorial representation. – 6th ed. – London; New York: Phaidon Press, 2010. – 386 c.
54. Guênon, R. Simbolismul crucii. Traducere din limba franceza: Daniel Hoblea, Editura Herald, Colectia Philosophia Perennis, Bucuresti, 2012, 208 p. ISBN 978-973-111-270-1
55. Guțu A. Sunt Aurel Guțu-Resteu. Chișinău: Unevesul, 2015, 108 p. ISBN 978-9975-47-107-7
56. Guțu A. Este adevărat. Aurel Guțu în rând cu lumea. Chișinău, [s. n.], 2007, 30 p.
57. Guțu-Resteu A. Ferestre către zestre. Chișinău: Universul, 2018, 36 p. ISBN 978-9975-47-171-8
58. Halipp I. Chișinăul pe vremea lui Pușkin (1820-1823) cu 333 de intersecții de Lica Sainciuc. Chișinău: Cartier, 2011, 224 p. ISBN 978-9975-79-684-2
59. Hatt M., Klonk C. Art history: a critical introduction to its methods. – Manchester; New York: Manchester University Press, 2013. – 250 c.

60. Heidegger M. Originea operei de artă, traducere Thomas Kleininger & Gabriel Liiceanu, București, Univers, 1981/1982; ed. Humanitas, 1995.
61. Iacob B., Rațiu D.-E., Rațiu M. Discursuri asupra artei: contribuții la studiul artelor vizuale. Cluj-Napoca: Eikon, 2014, ISBN: 978-606-711-094-4
62. Igor Vieru: Biobibliografie/ Biblioteca Națională a Republicii Moldova; Alcăt.: Svetlana Miron; Redactor: Jana Jelamschi. – Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2003 (Imprimeria B.N.R.M.), 120 p.
63. Impelluso L. Natura și simbolurile sale. Plante, flori și animale. Trad. Ana Maria Cebăilă. București: Monitorul Oficial R.A., 2009, 384 p. ISBN 5948368228306
64. Iorgulescu A., Pungă D., Stroia G. Estetica. Manual pentru clasa a XII-a a liceelor de artă. București: Didactica și pedagogia, 1994, 140 p.
65. Iorgulescu M. Firescul ca excepție. București: Cartea Românească, 1979, 227 p.
66. John E. Hancock. Hermeneutica radicală și opera de artă. București: Paideia, 2001, 168 p. ISBN 2000000138237. Disponibil și pe: <https://carte-pdf.com/hermeneutica-radicala-si-opera-de-arta-download-book-pdf.html>
67. Kalashnikova V. A. Theoretical aspects of the system of aesthetic upbringing (on: <https://www.science-sd.com/387-23491>).
68. Kandinsky W. Spiritualul în artă. Traducere de Amelia Pavel. București: Meridiane, 1994.
69. Le Goff J. Imaginarul medieval. Eseuri. Traducere și note de M. Rădulescu, București: Meridiane, 1991, 462 p. ISBN 973-33-0135-3
70. Lotman J.M. Studii de tipologie a culturii. București: Univers, 1974, 122 p. În varianta pdf Disponibil: <https://b-ok.global/book/4994015/c3c078a>
71. Maciu M. Știința valorilor în spațiul românesc. Vol.I. București: Editura Academiei Române, 1995, 243 p. ISBN 973-27-0530-2
72. Mansfield E. Art History and Its Institutions: The Nineteenth Century. London-NY, Routledge, 2002. – 344 p.
73. Maxa F. Ostensiunea. Comprehensiune și accept. Cluj-Napoca: Limes, 2007, 183 p.
74. Meredieu de F. Arta și noile tehnologii. București: RAO, 2005. ISBN 973-717-001-6
75. Minissale G. The Psychology of Contemporary Art. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. ISBN 978-1-107-01932-4
76. Moraru A. Metodologia istoriei. Teoria și practica investigațiilor științifice. Chișinău: Labirint, 2007.
77. Moscovici S., Buschini F. Metodologia științelor socioumane. Iași: Editura Polirom, 2007.

78. O Antologie a picturii moldovenești 1940-2015, Vladimir Bulat [online]. In: Art portfolio [accesat 11 febr. 2016]. Disponibil: <http://artportfolio.ro/o-antologie-a-picturii-moldovenesti-1940-2015-vladimir-bulat>
79. Oberlander-Târnoveanu I. Un viitor pentru trecut. Ghid de bună practică pentru protejarea patrimoniului cultural. București: CIMEC, 2002 (ediție digitală 2009). ISBN 973-85887-8-2
80. Olteanu V. Din istoria și arta cărților. Lexicon. Vademecum pentru editori, ziariști, tipografi, bibliotecari, librari, documentariști, arhiviști, muzeografi, profesori, studenți. București: Ed. Enciclopedică, 1992, 400 p. il. ISBN 973-45-1008-8
81. Oprea I. Transmuzeografia. București: Oscar Print, 2000, 614 p. ISBN 9739264751
82. Oseredciuc E. Paleta ucraineană a Moldovei. Chișinău: Elan-Poligraf, 176 p. ISBN 978-9975-66-002-0
83. Panofsky E. Artă și semnificație. Traducere de Ștefan Stoenescu. București, Ed. Meridiane, 1980, 442 p.
84. Paracostea-Danielopolu P.; Demeny L. Carte și tipar în societatea românească și sud-est europeană (secolele XVII-XIX). București: Editura Eminescu, 1985, 263 p.
85. Pascardi I. Real, imaginar, fantastic. In: SOLIER, R. *Arta și imaginarul*. Traducere de M. și L. Dimov. București: Meridiane, 1991, p. 5-33.
86. Paul C. Digital art. London: Thames & Hudson, 2003. ISBN 10: 0500203679
87. Petric G. Aspecte arhetipale ale dimensiunii tragice în Miorița. În: Studii umaniste și perspective interculturale: cercetări ale doctoranzilor în filologie: conferință internațională: Târgu-Mureș, 14-15 aprilie 2011 / coord.: Cornel Moraru, Al. Cistelean, Iulian Boldea. - Târgu-Mureș: Editura Universității „Petru Maior”, 2011, p. 372-381.
88. Ploșniță E. Educația pentru patrimoniu între tranziție și transformare. In: Patrimoniul cultural: cercetare și valorificare. 27 septembrie 2018, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: Editura UPS „Ion Creangă”, 2018, pp. 13-21. ISBN 978-9975-136-87-7.
89. Preziosi D. The Art of Art History: A Critical Anthology. 2e ed. New York: Oxford University Press, 2009. 592 p. Доступ: ProQuest e-library
90. Putină F.-C. Narativitate și simbol în ilustrația de carte. Rezumatul tezei de doctorat. Iași, 2009. 15 p.
91. Quaranta D. Beyond New Media Art. Brescia: Link Editions, 2013. ISBN 13: 9781291376975
92. Rapelli P. Simboluri ale puterii și mari dinastii. Trad. Corina Anton. București: Monitorul Oficial R.A., 2009, 384 p. ISBN 978-973-567-682-7

93. Rațiu D. E. Disputa modernism-postmodernism. O introducere în teoriile contemporane asupra artei, ediția a II-a revăzută și adăugată. Cluj-Napoca: Ed. Eikon, 2012, 366 p.
94. Rațiu D. E. Moartea artei? O cercetare asupra retoricii eschatologice. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2000, 128 p.
95. Revista de Știință, Inovare, Cultură și Artă „Akademos” [online]. In: Instrumentul Bibliometric Național. [accesat 11 febr. 2016]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_revista/18
96. Rocaciuc V. Artele plastice din Republica Moldova în contextul sociocultural al anilor 1940-2000. Chișinău, Ed. Atelier, BonsOffices SRL, 2011, 276 p. cu il. ISBN 978-9975-80-458-5
97. Rocaciuc V. Narațiune și simbol în grafica de carte moldovenească, 1945-2010. Redactor științific Tudor Stavilă. Chișinău: FE-P „Tipografia Centrală”, 2021, 280 p. Cu il. ISBN 978-9975-47-217-3
98. Rocaciuc V. Graficianul Dumitru Trifan: identitate artistică și perseverență creatoare. In: Dumitru Trifan un filosof al caricaturii. Chișinău: 2022, pp. 46-55
99. Rocaciuc V. Artele plastice din Republica Moldova în contextul sociocultural al anilor 1940-2000. Chișinău, Ed. Atelier, Bons Offices SRL, 2011, 276 p. cu il. ISBN 978-9975-80-458-5
100. Rocaciuc V. Metode de bază și aplicarea lor în cercetarea artelor plastice (1940-1990) . In: Anuar științific: muzică, teatru, arte plastice, 2009, nr. 1-2(8-9), pp. 163-166.
101. Rocaciuc V. Utilizarea metodei interviului în cercetarea artelor plastice. In: Anuar științific: muzică, teatru, arte plastice, 2013, nr. 2(19), pp. 86-89. ISSN 1857-22
102. Sălăvăștru C. Teoria și practica argumentării. Iași: Editura Polirom, 2003.
103. Sendrail M. Înțelepciunea formelor. Traducere de Alexandru Călinescu. Cuvânt înainte de Dan Grigorescu. București: Meridiane, 1983, p. 5.
104. Simanowski R. Digital Art and Meaning: reading kinetic poetry, text machines, mapping art, and interactive installations. Minneapolis: University Of Minnesota Press, 2011. ISBN 978-0-8166-6737-6
105. Simboluri sacre. Popoare, religii, mistere. Volum coordonat de Robert Adkinson. București: Editura Art, 2018, 792 p. ISBN: 9786067105629
106. Simboluri sacre. Popoare, religii, mistere. Volum coordonat de Robert Adkinson. București: Editura Art, 2018, 792 p. ISBN: 9786067105629
107. Smith T. Contemporary Art: World Currents. London: Laurence King Publishing, 2011. ISBN-13: 978-0-205-03440-6.
108. Spînu C. Arta decorativă din RSS Moldovenească. Chișinău: Epigraf, 2018, 560 p.

109. Stavilă T. Artele frumoase din Basarabia în secolul al XX-lea. Chișinău: Editura Arc, Combinatul Poligrafic, 2019, 420 p. ISBN 978-9975-0-0519-3
110. Stoica I. Numai cercetarea salvează. [online]. 2002 [accesat 11 mai 2016]. Disponibil: <http://www.lisr.ro/6-stoica.pdf>
111. Șleahțișchi M. Arta narațiunii românești. Teorii și practici. Chișinău: Cartier, 2020, 96 p.
112. Thomas J., Hassan R. The New Media Theory Reader. Maidenhead: Open University Press, 2006. ISBN-13: 978-0335217106
113. Țapoc V. Teoria și metodologia științei contemporane: Concepte și interpretări Chișinău: Editura CEP USM, 2005.
114. Țapoc V. De la metodologia retrospectivă a științei la metodologia prospectivă a cercetării științifice. In: Integrare prin cercetare și inovare.: Științe umanistice, 9-10 noiembrie 2017, Chișinău. Chisinau: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2017, R, SU, pp. 163-167.
115. Williams G. How to Write about Contemporary Art. London: Thames & Hudson, 2014. ISBN 978-0-500-29157-3
116. Wilson, S. Information arts: intersections of art, science, and technology. Massachusetts: The Mit Press, 2002. ISBN 0-262-23209-X
117. Winckelmann, J. J. Essays on the philosophy and history of art: In 3 vol./ With an introduction and notes by C. Bowman.

Suplimentară:

1. Timp fără timp. Liceul Academic de Arte Plastice „Igor Vieru”, 50 de ani de activitate. Redactori: Breazu, F.; Ursu, L.; Vișnevschi, S., Stîncă, N. Catalog. Chișinău: Bons Offices, 2020, 80 p. ISBN 978-9975-87-685-8
- Tribe M. New Media Art. Taschen GmbH, 2006. ISBN 978-3-8228-3041-3
2. Țurcan N. Comunicarea științifică în contextul accesului deschis la informație. Chișinău: CEP USM, 2012, p. 66. ISBN 978-9975-71-253-8
3. Verstegen, I. A realist theory of art history. – London; New York: Routledge, 2013. – 168 c.
4. Аверинцев С. Риторика как подход к обобщению действительности. В: Поэтика древнегреческой литературы. М., 1981. ГРОМОВ Е.С. Искусство и герменевтика в её эстетических и социологических измерениях. Санкт-Петербург: Алетейя, 2004, 334 с.
5. Адорно Т. В. Эстетическая теория / Пер. с нем. А. В. Дранова. Москва: Республика, 2001 — (Философия искусства), 527 с.

6. Античность. Средние века. Новое время: проблемы искусства / Редкол. М. Я. Либман, и др. – М.: Наука, 1977. – 257 с.
7. Арнхейм, Р. Искусство и визуальное восприятие: пер. с англ. – М.: Архитектура-С, 2007. – 392 с.
8. Арсланов, В. Г. Теория и история искусствознания. В 5-ти томах. М.:, 2015.
9. Арсланов, В.Г. История западного искусствознания XX века: Учеб. пособие для вузов. – М.: Академический Проект, 2003. – 766 с.
10. Беляева С. Е. Основы изобразительного искусства и художественного проектирования : учебник для учащихся учреждений нач. проф. образования /С. Е. Беляева. — 7-е изд., стер. — М. : Издательский центр «Академия», 2013. — 208 с., [16] с. цв. ил.: ил.
11. Вазари, Д. Жизнеописания наиболее знаменитых живописцев, ваятелей и зодчих / Д. Вазари; Вступ. ст., пер. с итал. А. Дживелегова, А. Эфроса. – Ростов н/Д: Феникс, 1998. – 541 с.
12. Ванеян, С. С. Гомбрих, или Наука и иллюзия: очерки текстуальной прагматики. М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2015. – 302 с.
13. Вельфлин, Г. Основные понятия истории искусств. Проблема эволюции стиля в новом искусстве. – М.: Изд. Шевчук, 2013. – 290 с.
14. Вентури, Л. От Мане до Лотрека / Пер. с итал. Ц. И. Кин. – СПб.: Азбука-классика, 2007. – 351 с.
15. Виппер, Б.Р. Введение в историческое изучение искусства. – М.: Изд. Шевчук, 2013. – 367 с.
16. Гольцов Д.Д. Арта пластикэ а Молдовей Советиче. Кишинёв: Тимпул, 1987, п. 5-7.
17. Гольцов Д.Д., Зевина А.М., Лившиц М.Я., Роднин К.Д., Чезза Л.А., Эльтман И.С. Искусство Молдавии. Очерки истории изобразительных искусств Молдавии. / Под ред. К. Роднина. Кишинёв: Картя Молдовеняскэ, 1967, 316 с.
18. Графика де карте молдовеняскэ. Алкэтуитор Раиса Акулова. Кишинэу: Литература артистикэ, 1986, 180 п.
19. Графики Советской Молдавии. [Автор текста Гольцов Д.] Москва: Советский Художник, 1981,
20. Даниэль С. М. Сети для Протея: Проблемы интерпретации формы в изобразительном искусстве / С. М. Даниэль. – СПб.: Искусство-СПБ, 2002. – 303 с.
21. Даниэл, С.М. Европейский классицизм. – СПб.: Азбука-классика, 2003. – 301с.

22. Дмитриева Н. Изображение и слово. Москва: Искусство, 1962, 316 с.
23. Жуковский В. И. Теория изобразительного искусства / В.И. Жуковский. — Санкт-Петербург : Алетейя, Историческая книга, 2011. — 495 с., [20] с. ил., портр.; 21. — ISBN 978-5-91419-440-3.
24. Зедльмайр Г. Искусство и истина: теория и метод истории искусства / Пер. с нем. Ю. Н. Попова. — СПб.: Аxioma, 2000. — 271 с.
25. Леон Баттиста Альберти / В. Н. Лазарев, Л. М. Брагина, В. П. Зубов, и др.; Отв.ред. В. Н. Лазарев. — М.: Наука, 1977. — 192 с.
26. Лившиц М., ЧЕЗЗА Л. Изобразительное искусство Молдавии. Кишинёв: Шкоала советикэ, 1958, 227 с.
27. Лившиц М. Искусство Советской Молдавии. Очерки. Живопись. Скульптура. Графика. Москва: Государственное Издательство «Искусство», 1958, 86 с.
28. Лившиц М. Леонид Павлович Григорашенко. Кишинёв: Картя Молдовеняскэ, 1959, 18 с., ил.;
29. Лиманская Л. Ю. Теория искусства в аспекте культурно-исторического опыта: исследования по теории и методологии искусствознания. — М.: РГГУ, 2004. — 223 с.
30. Лотман Ю. М. Символ в системе культуры. In: Лотман Ю.М. Статьи по семиотике и типологии культуры (в трех томах). Таллин: „Александра”, 1992-1993, Т. 1-3. ISBN 5-450-01551-8
31. Лотман Ю. М. Статьи по семиотике и типологии культуры. Том 1. Таллин: „Александра”, 1992, 479 с. ISBN 5-450-01551-8
32. Маныч Л.М. Общая теория искусств. Конспект лекций по дисциплине «Общая теория искусств» для студентов ВлГУ, обучающихся по направлению 52. 03. 01Хореографическое искусство (шифр направления, название). Владимир — 2016. Disponibil:http://op.vlsu.ru/fileadmin/Programmy/Bacalavr_priclad/52.03.01/Metod_doc/Lekcii/Lekcii_Obshaiy_teoriy_iskusstv.pdf
33. Моррис Ч. Значение и означение. In: Семиотика, Москва: 1998, Т.1.
34. Муратов П.П. Образы Италии. В 3 т. — СПб.: Азбука классик, 2009.
35. Павлов П. А., Журавлёв А. М., Морозов А. И., Ягодковская А.Т., Шмидт И. М., Поспелов Г. Г. (ответственный редактор Поспелов Г.Г.). Очерки истории советского искусства. Архитектура. Живопись. Скульптура. Графика. Москва: Советский художник, 1980, 264 с.

36. Павлова Л. Н., Фролова Е. В. Теория и методика изобразительного искусства. Учебно-методическое пособие. Челябинск: Изд-во ЗАО «Библиотека А. Миллера», 2021, 72 с.
Disponibil: <https://dokumen.pub/d174e2c0b0fff6b5f141752295190a03.html>
37. Панофски Э. Idea: к истории понятия в теориях искусства от античности до классицизма / Пер. с нем. Ю. Н. Попова. – 2-е изд., испр. – СПб.: Андрей Наследников, 2002. – 236 с. Певзнер, Н. Английское в английском искусстве / Пер. с англ. О. Р. Демидовой. – СПб.: Азбука-классика, 2004. – 319 с.
38. Парамонов А., Червоня С. Советская живопись. Москва, Просвещение, 1981.
Паранюшкин Р. В. Композиция : теория и практика изобразительного искусства / Р. Паранюшкин. — Изд. 2-е. — Ростов н / Д : Феникс, 2005. — 79, [4] с. : ил. — (Школа изобразительных искусств).
39. Пиралишвили О. Теоретические проблемы изобразительного искусства. Критерии завершенности в искусстве и теория «NON-FINITO». Тбилиси: Издательство Хеловнеба, 1973, 201 с.
40. Рескин Дж. Камни Венеции / Пер. с англ. А. В. Глебовской, Л. Н. Житковой. – СПб.: Азбука-классика, 2009. – 350 с.
41. Рикёр П. Конфликт интерпретаций. Очерки о герменевтике. Пер. с франц. И.С.Вдовиной. Москва: Канон-пресс-Ц; Кучково поле, 2002, 624 с.
42. Рокачук В. Трансформация этнических символов в книжной графике молдавского художника Георге Врание. In: *Художник и книга (Часть вторая)*: Коллективная монография (19 марта 2015 года)/ Российская академия художеств [и др.]. – М., 2020. – 88 с.: ил. ISBN 978-5-91187-373-8 УДК 655.533 ББК 76.1 X 98., сс. 64 – 70. ISBN 978-5-91187-373-8
43. Самосознание культуры и искусства XX века: Западная Европа и США /Пер. С. С. Аверинцева, и др.; Отв. ред. и сост. Р. А. Гальцева. – М.; СПб.: Университетская книга: Культурная инициатива, 2000. – 637 с.
44. Свидерская М. И. Пространственные искусства в западноевропейской художественной культуре XIII-XIX веков: в 2 кн.: учеб. пособие для вузов. – М.: Галарт, 2010. – 927 с.
45. Теория искусства: Учебно-методическое пособие для студентов, обучающихся по направлению подготовки «История искусств» / сост. Д. А. Попов. – Саратов, 2019. – 66 с.
Disponibil: http://elibrary.sgu.ru/uch_lit/2428.pdf
46. Фридлендер М. Об искусстве и знаточестве / Пер. с нем. М. Ю. Кореневой; Под ред. А. Г. Наследникова. – СПб.: Андрей Наследников, 2013. – 245 с.

47. Хогарт У. Анализ красоты. – Л.: Искусство, 1987. – 254 с.
48. Шестаков В. П. История эстетических учений: учеб. пособие / В. П. Шестаков. – М.: Книжный дом "Либроком", 2009. – 407 с.
49. Якимович А.К. Новое время. Искусство и культура XVII – XVIII веков. –СПб.: Азбука-классика, 2004. – 437 с.